

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ,
ΝΕΥΡΟΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ "ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ"
Διευθυντής: Ομ. Καθηγητής ΕΚΠΑ Χ. Χ. Παπαγεωργίου

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Ημερομηνία: 21 Ιουνίου 2022
Πληροφορίες: Ιουλία Μπάφη (ibafi@ektepn.gr, 2106536902)

Ποια είναι τα νεότερα δεδομένα για την έκταση της χρήσης ουσιών και των συνδεδεμένων προβλημάτων; Ποια ήταν η επίδραση των περιορισμών λόγω SARS-CoV-2 στη χρήση ουσιών και στις παρεχόμενες υπηρεσίες;

Δημοσιοποιήθηκε σήμερα από το ΕΚΤΕΠΝ η Σύνοψη της *Ετήσιας Έκθεσης για την Κατάσταση των Ναρκωτικών και των Οινόπνευματων στην Ελλάδα 2022*. Το κείμενο, τα γραφήματα και οι συνοπτικές απεικονίσεις των δεδομένων (infographics) είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα του ΕΚΤΕΠΝ

<https://www.ektepn.gr/news/ee2022-launch>

Ακολουθεί συνοπτική αναφορά στα 7 σημαντικότερα σημεία. Τα σημεία αυτά, μαζί με τις **δηλώσεις της Υφυπουργού Υγείας, κας Ζωής Ράπτη**, του **Εθνικού Συντονιστή για τα Ναρκωτικά, Δρ. Χρήστου Κουϊμτσίδα**, και της **Ολομέλειας της Εθνικής Επιτροπής Σχεδιασμού και Συντονισμού για την Αντιμετώπιση των Ναρκωτικών (ΕΕΣΣΑΝ)**, παρουσιάζονται πιο εκτεταμένα στο συνημμένο.

1. Ασαφής η εικόνα για την έκταση και τα χαρακτηριστικά της χρήσης ουσιών στον πληθυσμό –

ανάγκη για διενέργεια ερευνών σε αντιπροσωπευτικά δείγματα—Δεν υπάρχει πρόσφατη εικόνα για την έκταση και τα χαρακτηριστικά της χρήσης ουσιών στο ενήλικο και τον εφηβικό πληθυσμό της χώρας και συνεπώς υπάρχει κενό σχετικά με το αποτύπωμα που η πανδημία έχει ενδεχομένως αφήσει στις εξαρτητικές συμπεριφορές του πληθυσμού και στους παράγοντες που συνδέονται με αυτή. Υπάρχει ανάγκη για άμεση στήριξη στην υλοποίηση ερευνών που αποτυπώνουν την κατάσταση σε αντιπροσωπευτικό δείγμα του πληθυσμού της χώρας.

2. Μειώσεις στην ηρωίνη, αλλά αυξήσεις στην κάνναβη και την κοκαΐνη—

Στοιχεία για τους εφήβους έδειχναν προ πανδημίας (2019) ότι η χρήση κάνναβης ήταν σημαντικά υψηλότερη συγκριτικά με πριν από μία 12ετία. Τα τελευταία χρόνια, περίπου 1 000 άτομα απευθύνονται ετησίως στις θεραπευτικές υπηρεσίες για προβλήματα από τη χρήση κάνναβης, με την τάση να είναι σταθερά αυξητική σε όλη την προηγούμενη 10ετία. Η είσοδος των εφήβων στη χρήση κάνναβης, εφόσον δεν ανακοπεί, αναμένεται να συμβάλει σε περαιτέρω αύξηση του αριθμού των νεαρών ενηλίκων που θα απευθυνθούν στο μέλλον στις εξειδικευμένες δομές για προβλήματα από τη χρήση κάνναβης ή/και άλλων ουσιών.

Τα οπιοειδή αποτελούν τη βασική αιτία εισόδου στη θεραπεία στην Ελλάδα. Είναι ενθαρρυντικό ότι οι εισοδοί για οπιοειδή μειώνονται σταθερά την τελευταία 10ετία. Ωστόσο, αυξήσεις παρατηρούνται στις εισόδους με προβλήματα από την κοκαΐνη ή άλλα διεγερτικά. Στη χώρα μας την τελευταία 4ετία περίπου 500 άτομα εισέρχονται ετησίως στη θεραπεία για προβλήματα από (κυρίως) την κοκαΐνη. Μισοί εξ' αυτών αναφέρουν δευτερευόντως και χρήση ηρωίνης. Το παραπάνω είναι ενδεικτικό μεταβολών τόσο στα πρότυπα χρήσης στην κοινότητα των χρηστών όσο και στην αγορά των ναρκωτικών στη χώρα μας.

3. Ανάγκη εγρήγορσης για πιθανή έξαρση της HCV και HIV στην κοινότητα των ενεργών χρηστών—

Η ενέσιμη και η χρήση κοινού ενέσιμου υλικού φαίνεται να μειώνονται διαχρονικά, αλλά το παραπάνω δεν συνεπάγεται και τον περιορισμό των παραγόντων που ευνοούν τη μετάδοση λοιμωδών νοσημάτων στην κοινότητα των χρηστών. Ο επιπολασμός της HIV (περίπου στο 10% στην Αττική) και της HCV λοίμωξης (στο 65% σε εθνικό επίπεδο) στα άτομα που προσεγγίζουν τις δομές θεραπείας και μείωσης της βλάβης παραμένει ιδιαίτερα υψηλός στη χώρα μας.

4. Δύο σημαντικές υπουργικές αποφάσεις για τη μείωση της βλάβης—Δύο υπουργικές αποφάσεις ήρθαν την τελευταία 2ετία να ενδυναμώσουν την παροχή υπηρεσιών μείωσης της βλάβης στον πληθυσμό που κάνει χρήση ουσιών υψηλότερου κινδύνου. Πρώτον, δημιουργήθηκε το νομικό πλαίσιο για τη χορήγηση της φαρμακευτικής ουσίας Ναλοξόνη σε περιπτώσεις υπερδοσολογίας από εκπαιδευμένους επαγγελματίες, εκτός νοσοκομειακού περιβάλλοντος. Δεύτερον, τέθηκε το νομικό πλαίσιο για την επαναλειτουργία από τον ΟΚΑΝΑ, με άδεια, χώρου εποπτευόμενης χρήσης στο κέντρο της Αθήνας.

5. Άμεση προσαρμογή των υπηρεσιών στις προκλήσεις τη πανδημίας και κύρια μέριμνα: η διατήρηση της επαφής με τους ανθρώπους που έχουν ανάγκη—

Η λειτουργία των υπηρεσιών επηρεάστηκε σημαντικά από τους περιορισμούς λόγω Sars-COV-2. Κάποιες δομές χρειάστηκε είτε να μειώσουν τη δυναμικότητά τους (π.χ. μείωση κλινών στις δομές εσωτερικής διαμονής) είτε να αναστείλουν τη λειτουργία τους για να παραχωρήσουν τους χώρους τους σε περιστατικά Sars-COV-2. Η κύρια μέριμνά τους ωστόσο παρέμεινε η ανταπόκριση στις ανάγκες των ωφελούμενων με τη μεγαλύτερη ανάγκη. Έτσι, όπου απαιτούταν, οι διαζώσης συναντήσεις αντικαταστάθηκαν με τηλεφωνικές ή διαδικτυακές, ενώ στο πρόγραμμα 'υποκατάστασης' αυξήθηκε ο αριθμός των δόσεων για το σπίτι (take home) και δόθηκε στους ωφελούμενους η δυνατότητα για λήψη του 'υποκατάστατου' από μονάδες πλησίον του τόπου κατοικίας.

Οι περιορισμοί φαίνεται να επηρέασαν και τα προγράμματα 'δουλειά-στο-δρόμο'. Το 2020 ο αριθμός των συρίγγων που διανεμήθηκαν ήταν μειωμένος κατά 17% σε σύγκριση με το 2019, δεδομένου ότι τρία προγράμματα διανομής συρίγγων λειτούργησαν συστηματικά μόνο για 3 μήνες. Σε επίπεδο χώρας, σε κάθε ένα άτομο που εκτιμάται ότι κάνει ενέσιμη χρήση αντιστοιχούν ανά έτος περίπου 155 σύριγγες, αριθμός ωστόσο χαμηλότερος από το στόχο που έχει θέσει ο Π.Ο.Υ. (200 σύριγγες ανά έτος).

Σημαντική πρωτοβουλία αποτέλεσε η δημιουργία της δομής φιλοξενίας ΙΟΝΙΣ για άτομα με προβλήματα χρήσης ουσιών που αντιμετωπίζουν πρόβλημα αστεγίας, με πρωτοβουλία του Δήμου Αθηναίων, με τη συνεργασία του ΟΚΑΝΑ και του ΚΕΘΕΑ και την υποστήριξη ΜΚΟ.

6. Αναγκαία η έγκριση της Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά 2021-2026 και του Εθνικού Σχεδίου Δράσης 2021-2023—

Η Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά 2021-2026 και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης 2021-2023 εκπονήθηκαν από την Εθνική Επιτροπή Σχεδιασμού και Συντονισμού για την Αντιμετώπιση των Ναρκωτικών (ΕΕΣΣΑΝ), υπό από την Προεδρία του Εθνικού Συντονιστή, και -όπως ορίζει ο Νόμος 4139/2013- έχουν υποβληθεί στον Πρωθυπουργό για να εγκριθούν από τη Διυπουργική Επιτροπή. Τα δύο αυτά κείμενα είναι βασισμένα στις ανάγκες του χώρου των ναρκωτικών και η έγκρισή τους είναι σημαντική για τον συντονισμό και την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

7. Σημαντική η δουλειά που γίνεται στην πρόληψη των εξαρτήσεων στην Ελλάδα, ανάγκη ωστόσο για συντονισμό και ενίσχυση—

Η Ελλάδα ξεχωρίζει για το σύστημα υπηρεσιών που διαθέτει στην πρόληψη των εξαρτήσεων, κυρίως μέσω του πανελλαδικού δικτύου των 75 Κέντρων Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας. Πέραν του σταθερού έργου τους, τα Κέντρα Πρόληψης ανταποκρίνονται και σε πολλά αιτήματα για ψυχοκοινωνική υποστήριξη τα οποία έχουν ενταθεί λόγω της πανδημίας. Επιπλέον, σημαντικές ενέργειες έγιναν την τελευταία διετία για τη διασφάλιση της ποιότητας στην πρόληψη. Ο νέος θεσμός των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων του ΥΠΑΙΘ που ξεκίνησε το σχολικό έτος 2021-2022 αναμένεται να δώσει ώθηση στην υλοποίηση παρεμβάσεων πρόληψης. Ωστόσο, προκειμένου για την αύξηση της κάλυψης αλλά και την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων, χρειάζεται να ενισχυθεί ο συντονισμός και η συνεργασία των σχολείων με τα εξειδικευμένα στελέχη των Κέντρων Πρόληψης και των άλλων αναγνωρισμένων φορέων.